

په اروپا کی دمیشته افغانانو د ټولنو فدراسیون

فدراسیون سازمانهای افغان های مقیم اروپا

Federation of Afghan Resident Organizations in Europe

نوروز باستانی را گرامی میداریم!

۰۳/۲۰۲۲/۱۹

چون خلد برین کرد زمین را و زمان را (سنائی غزنوی)

آراست دگر باره جهاندار جهان را

در حالیکه مردم افغانستان برای تجلیل از نوروز آمادگی گرفته اند، ذبیح الله مجاهد سخنگوی طالبان به بی‌بی‌سی فارسی گفت که طالبان مانع برگزاری مراسم نوروز از سوی مردم نمی‌شوند اما حکومت طالبان رسماً از نوروز تجلیل نخواهد کرد. به گفته او "هر مراسمی را که در اسلام نیست، طالبان تجلیل نمی‌کنند". جمله اخیر که از آقای مجاهد نقل قول شده است بدین معناست که هر مراسم عنعنوی و تاریخی مردم افغانستان که اسلام به تطبیق آن حکم نکرده باشد، بشکل رسمی از سوی طالبان تجلیل نمی‌گردد. این موضعگیری طالبان یکبار دیگر نشان می‌دهد که وقتی یک گروه سیاسی بعد از غضب قدرت دولتی در تصمیمگیری های دولتی و ملی صرفاً اولویتهای گروهی و ایدئولوژیک خود را، بجای خواست اکثریت مردم در محور قرار دهد، ناگزیر است بین خود و مردم خط فاصل بکشد. در رابطه با بیرق سه رنگ ملی هم برای طالبان منافع گروهی شان عمدگی داشت و خواست مردم نادیده گرفته شد. در رابطه با موسیقی که در تار و پود مردم ما قبل و بعد از اسلام ریشه دارد و نیاز هر جامعه است هم طالبان قرائت خود از اسلام را بالای مردم تحمیل کردند. البته ملت‌ها در شرایط اختناق هم هویت فرهنگی خود را حفظ کرده می‌توانند. اما این نوع فشار ها بر میزان فاصله میان مردم و حاکمیت بشدت می افزاید. طی سده یا سده های گذشته نوروز در تقویم افغانستان روز رخصتی بود و از این روز خجسته در شهرهای بزرگ بطور رسمی تجلیل میشد.

مردم افغانستان در هر صورت به تجلیل از این روز ادامه خواهند داد. به دو دلیل:

1 - نوروز ریشه در تاریخ بیش از ۳۰۰۰ قبل آریائی ها دارد و بلخ افغانستان مهد پیدایش این عنعنه بود. مرحوم پوهاند داکتر احمد جاوید محقق و استاد پوهنتون کابل ریشه چند هزار ساله نوروز در تاریخ وطن ما را در کتاب «نوروز خوش آنین» به تفصیل تشریح کرده که در قسمتی از آن میخوانیم: «آریاییها در اعصار باستانی سال را بدو فصل گرما (Hama) هفت ماه و فصل سرما Zayama پنج ماه تقسیم میکردند... در آغاز فصل تابستان گله ها و رمه ها را از آغیل ها به چمن های سرسبز به چرا میبردند و در آغاز زمستان آنها را با توشه و انباشته زمستانی به آغیل ها می آوردند. بدین مناسبت هر دو را آغاز سال میدانستند و با سور و سرور میپرداختند که اصطلاح نوروز و مهرگان یاد آور همین جشن ها و شادی هاست». ابوریحان البیرونی در کتاب التفهیم میگوید: «نوروز چیست؟ نخستین روز است از ماه حمل، و از اینجهت روز نو نام کردند که پیشانی سال نو است.» به قول فکری سلجوقی:

از آن روز و از آن ماه و از آن سال به جا مانده خجسته جشن نوروز

2 - از نوروز طی اعصار و قرون تجلیل شده و بعد از ترویج دین اسلام هم این سلسله ادامه یافته است زیرا این جشن با احیای مجدد زندگی نباتات و خرمی و سرسبزی طبیعت و آغاز فصل بهار و کشت و کار بصورت طبعی ارتباط داشته و تغییراتی که در طبیعت ایجاد میگردد خوشی و هیجان لازمه برای برگزاری جشن و همنوا شدن با طبیعت را بوجود می آورد. نوروز در ادبیات ما، بخصوص در اشعار ناب شعرای متقدم زبان دری زنده نگهداشته شده و در تار و پود فرهنگ مردم افغانستان هم قبل و هم بعد از ترویج دین اسلام ریشه های مستحکم ایجاد کرده و در خطه جغرافیائی ما که قبلاً بنام های آریانا و خراسان یاد میشد، همیشه بزرگداشت شده است. در اینجا مثالهای را از ادبیات شعری افغانستان ذکر میکنیم تا تأکیدی باشد بر اهمیت فرهنگی و تاریخی نوروز در ادبیات و فرهنگ ما:

ابوریحان البیرونی (قرون ۴ و ۵ هجری قمری) در آثار الباقیه (ص ۳۶۳) میگوید: «نوسرد: روز اول آن نوروز سغدیان است که نوروز بزرگ باشد»

دقیقی بلخی: (قرن ۴ هجری)

به بلخ گزین شد در آن نوبهار
که یزدان پرستان آن روزگار
مر آن خانه را داشتندی چنان
که مر مکه را این زمان تازیان

مسعود سعد (قرن ۵ و ۶ آغاز قران هجری قمری):

خسروا شبهای عمرت روز باد
مهرگان ملک تو نوروز باد

فخرالدین اسعد گورگانی (نیمه اول قرن ۵ هجری دوران طفول سلجوقی):

سرسال و خجسته روز نوروز
جهان پیروز گشت از بخت پیروز

یحیی کاشی: (قرن ۱۱ هجری قمری دربارشاه جهان)

شکار حَمَل چون کند آفتاب
شگونست در دست جام شراب

سوزنی سمرقندی (قرن ۶ هجری قمری):

هرچه داری شب نوروز همی ساز گرو
غم روزی چه خوری! روز نو و روزی نو

درجای دیگر:

صبا را گاه آن آمد که راه بوستان گیرد
زمین را سبزه در دیبا و گل در پرنیان گیرد

زیاد غنچه، مرغان را نوا بسته شود تا گل
بسازد پرده نوروز و بلبل خود همان گیرد.

در میان شعرای معاصر افغانستان نیز سوژه نوروز و بهار به کثرت دیده میشود که شرح آن در این پیام مختصر نمیگنجد. تا جهان است و تا بهار می آید نوروز هم جشن گرفته خواهد شد. جا دارد با این شعرمرحوم عشقری شاعر معاصر کابل این سطور را به پایان رسانده و جشن نوروزسال ۱۴۰۱ را به مردم افغانستان تبریک و تهنیت عرض کنیم:

سر هر سال گردد جهنده بالا
بود روز نو و نوروز دنیا

گل سرخ و گل سرخ و گل سرخ مزارشاسخی جان اس گل سرخ

اگر زنده بدم در جهنده بالا
شوم مهمان پاتوغ گل سرخ

کمیتۀ فرهنگی فارو